

Supplement til en TV-debatt

460

«Det brukne gevær har kastet lange skygger. Alle som før 1940 arbeidet med å reise forsvaret, har følt kulden av dem.»

(C.J. Hambro)

En noe akademisk preget debatt i TV om hvorfor Norge kom med i krigen fi mot slutten et forfriskende innslag. Uten snikk-snakk plasserte Norges tidligere forsvarssjef, general Bull Hansen ansvaret for at det gikk so let gikk 9. april der det rettelig h hjemme. På programlederens spørsmål: «Hva kan man si om den politiske ledelse i 1940?» svarte generalen kontant at det var vanskelig å ikke karakterisere den politiske ledelse som kriminelt naiv.

Statshistorikeren Ole Kr. Grimnes, som har utnevnt Nygaardsvoldregjeringen til helter, måtte føle seg ille berørt av generalens klare tale. For å undskylde helteregjeringen for dens manglende beredskap fremholdt Grimnes, visstnok støttet av professor Dahl, at man måtte huske på at Norge før krigen var et fattig land. Og det er selvfølgelig sant. Men Danmark var vel på den tid ikke noe utpreget rikt land. Likevel kunne daværende oberst O. Ruge under foredrag i Militære Samfund 4/10 1937 opplyse: Utgiftene til utdannelse av en soldat i Norge lå under halvparten av hva man investerte i Danmark. «Og det var som kjent ikke overveldende», tilføyet obersten.

Jeg tvinges til å spørre de lærde herrer: Var det norsk fattigdom som gjorde at Arbeiderpartiet drev med sin energiske agitasjon og sitt oppvigleri mot norsk forsvar? I sin ypperlige bok «Mot stupet» gir Kjell Fjørtoft en rystende skildring av Arbeiderpartiets intense kamp mot forsvaret. Jeg nevner i kort form: Arbeiderungdom kommer i biler fra Oslo til Gardermoen for å påvirke rekruttene der til å nekte militærtjeneste. To kjente medlemmer av den senere helteregjering blir tatt for oppvigleri mot militærvesenet, en

av dem blir i tillegg dømt for militærnekting. Han ble senere forsvarsminister! I boken «Gubben» viser forfatteren bilder av en rekke arbeiderpartifolk som var noen av de mest energiske bekjempere av norsk forsvar. Lederen av flokken fikk senere hen borgerdådsmedaljen i gull! xw)

Fikk så Arbeiderpartiets intense agitasjon mot forsvaret noen betydning 9. april 1940? Jeg overlater besvarelsen til kompetente personer. I «Historisk Supplement» uttaler C.J. Hambro: «Det var Arbeiderpartiets konsekvente og fanatiske agitasjon mot forsvaret som nedsatte forsvarsviljen i det norske folk og som ikke lot

noen av de menige upåvirket i noe parti.» På Norges Forsvarsforenings møte 14. nov. 1947 sa generalmajor Erichsen innledningsvis: «I virkeligheten hadde det norske folk lite, svært lite, å kreve av det forsvar som det hadde sulteforet på en slik måte i mange år at det teknisk sett var helt mindreverdig, men også på en slik måte at det er det verste at forsvarsånden og forsvarsviljen var forsøkt drept i folket.»

For å belyse at det ikke bare var naiviteten som var kritikkverdig, må jeg be om plass til følgende:

I 1925 foreslo Arbeiderpartiet hel avvepning, subsidiært at det fremsettes forslag som går ut på å avskaffe militærvesenet. I 1927 foreslo Arbeiderpartiet påny alle våpenøvelser sløyfet. I regjeringen Hornsruuds tiltrædelseserklæring 28/1 1928 ble det foreslått at alle årets våpenøvelser skulle sløyfes «samt forberede full avvepning.» I 1929 foreslo Arbeiderpartiet vernepliktløven opphevet, alle festninger nedlagt, militære fabrikker og verksteder avviklet. I 1933 foreslo Arbeiderpartiet at forsvaret skulle nedlegges og erstattes med en kyst- og landvakt. Om dette het det i forslaget: «Kystvakten skal utover dette oppsyn ikke ha noen krigsmessige oppgaver. Landvakten skal ikke innlate seg på krigshandling overfor direkte angrep på landet av andre makters militærstyrker eller overfor tilsiktede nøytralitetskrenkelser fra disse.» «Dette forslag om nasjonal selvoppgivelse ble fastholdt i forslags form av Arbeiderpartiet i 1934», opplyser C.J. Hambro.

Da det har vært hevdet at Arbeiderpartiet radikalt la om sitt syn på forsvaret etter at partiet 20/3 1935 hadde fått regjeringsmakten, må jeg la leseren bedømme om dette helt stemmer. Primo februar 1936 spurte Hambro forsvarsminister Torp: «Vil Arbeiderpartiet gå til alminnelig isolert avrustning eller ikke?» Torp svarte bl.a.:

PÅ FLYTTEFOT

Håkull flytter alt – over alt.
Vi kan tilby flytting, lagring,
pakking og assurance
i inn- og utland.

HAKULL

Kontakt vår flytteavdeling
i Sandnes på tlf. (04) 67 73 00
eller et av våre
avdelingskontorer

Hovedkontor: SANDNES

Avdelingskontorer:

Kristiansand S:
(042) 23 335

Oslo:
(02) 83 52 50

Oskar Torp
Einar Kjørboen

... (illegible) ...

... (illegible) ...